

АТЛАС ІНФЕКЦІЙНИХ ХВОРОБ

За редакцією
академіка НАМН України,
заслуженого діяча науки і техніки України,
професора **М.А. Андрейчина**

3-тє видання, виправлене і доповнене

Львів
«Магнолія 2006»
2025

УДК 616.9(084)

A65

Колектив авторів: академік НАМН України, засл. діяч науки і техніки України, д-р мед. наук, проф. *М.А. Андрейчин*,
д-р мед. наук, проф. *В.С. Копча*,
д-р мед. наук, засл. лікар України, проф. *С.О. Крамарьов*,
д-р мед. наук, проф. *В.Д. Москалюк*,
д-р мед. наук, проф. *Ю.М. Андрейчин*,
д-р мед. наук, проф. *І.І. Незгода*,
д-р мед. наук, проф. *О.В. Рябоконь*,
д-р мед. наук, проф. *В.І. Трихліб*,
канд. мед. наук *Н.А. Богачик*,
канд. мед. наук, доц. *Н.П. Скородумова*,
канд. мед. наук, доц. *М.С. Суремченко*,
канд. мед. наук, доц. *О.П. Шевченко-Макаренко*,
лікар-дерматовенеролог *В.В. Ніколов*

Рецензенти: *Б.М. Дикий* – засл. діяч науки і техніки України, д-р мед. наук, професор кафедри інфекційних хвороб з епідеміологією Івано-Франківського національного медичного університету;
О.М. Зінчук – д-р мед. наук, професор, завідувач кафедри інфекційних хвороб Львівського національного медичного університету ім. Данила Галицького.

A65 **Атлас інфекційних хвороб** / [М.А. Андрейчин, В.С. Копча, С.О. Крамарьов та ін.] ; за ред. М.А. Андрейчина. – 3-тє вид., виправлене і доповнене – Львів : Магнолія 2006, 2025. – 296 с.

ISBN 978-617-574-149-8

Третє видання атласу інфекційних хвороб виправлене і доповнене основними клінічними відомостями про важливі вірусні, бактерійні, рикетсійні, хламідійні, протозойні, гельмінтні хвороби та інфекції. На знімках зображено симптоми різних клінічних форм інфекційних захворювань, їх ускладнень і вигляд збудників. Всього нараховується 561 фотоілюстрація.

Для інфекціоністів, лікарів загальної практики і сімейної медицини, терапевтів, педіатрів, дерматологів, науковців, а також студентів старших курсів медичних університетів та академій, інтернів і лікарів післядипломної освіти.

УДК 616.9(084)

Видання атласу рекомендоване вченою радою Тернопільського національного медичного університету імені І.Я. Горбачевського (протокол № 8 від 04.06.2019 р.).

© М.А. Андрейчин та ін., 2025

© «Магнолія 2006», 2025

Усі права застережено. Жодна частина публікації не може бути відтворена без письмового дозволу авторів.

ISBN 978-617-574-149-8

ЗМІСТ**CONTENTS**

Передмова	5	Preface
ВІРУСНІ ХВОРОБИ	6	VIRAL DISEASES
1. ВІЛ-інфекція	6	1. HIV-infection
2. Вірусні гепатити	20	2. Viral hepatitis
3. Вітряна віспа	31	3. Chickenpox
4. Гострі респіраторні вірусні інфекції (крім грипу)	37	4. Acute respiratory tract viral infections (except influenza)
5. Грип	40	5. Influenza
6. Ентеровірусні інфекції	50	6. Enteroviral infections
7. Епідемічний паротит	55	7. Mumps (epidemic parotitis)
8. Інфекційний мононуклеоз	59	8. Infectious mononucleosis
9. Кір	62	9. Measles
10. Кліщовий менінгоенцефаліт	69	10. Tick-borne meningoencephalitis
11. Коров'яча віспа	71	11. Cowpox
12. Краснуха	72	12. Rubella
13. Оперізувальний герпес	74	13. Herpes zoster
14. Простий герпес	79	14. Herpes simplex
15. Сказ	89	15. Rabies
16. Тяжкий гострий респіраторний синдром	92	16. Severe acute respiratory syndrome (SARS)
17. Цитомегаловірусна інфекція	94	17. Cytomegalovirus infection
БАКТЕРІОЗИ, ТОКСИКОЗИ, РИКЕТСІОЗИ, ХЛАМІДІОЗИ	102	BACKTERIOSES, TOXICOSES, RICKETTSIOSEIS, CHLAMYDIA INFECTIONS
18. Бешиха	102	18. Erysipelas
19. Ботулізм	116	19. Botulism
20. Бруцельоз	122	20. Brucellosis
21. Висипний тиф	125	21. Epidemic typhus
22. Дифтерія	127	22. Diphtheria
23. Еризипелоїд	131	23. Erysipeloid
24. Єрсиніози	134	24. Yersiniosis
25. Кашлюк	143	25. Pertussis
26. Лептоспіроз	145	26. Leptospirosis
27. Менінгококова інфекція	148	27. Meningococcal infection
28. Некробацильоз	166	28. Necrobacillosis
29. Правець	169	29. Tetanus
30. Сальмонельоз	173	30. Salmonellosis
31. Сепсис	177	31. Sepsis
32. Сибірка	181	32. Anthrax

ЗМІСТ**CONTENTS**

33. Скарлатина	186	33. Scarlet fever
34. Стафілококова інфекція	190	34. Staphylococcal infections
35. Тонзиліт	194	35. Tonsillitis
36. Туляремія	201	36. Tularemia
37. Хвороба від котячих подряпин	206	37. Cat-scratch disease
38. Хвороба Лайма	209	38. Lyme disease
39. Хламідіоз	216	39. Chlamydia infection
40. Холера	219	40. Cholera
41. Черевний тиф	222	41. Typhoid fever
42. Чума	227	42. Plague
43. Шигельоз	231	43. Shigellosis
ПРОТОЗООЗИ	235	PROTOZOOSSES
44. Амебіаз	235	44. Amoebiasis
45. Балантидіаз	239	45. Balantidiasis
46. Жіардіаз	242	46. Giardiasis
47. Лейшманіоз	244	47. Leishmaniasis
48. Малярія	250	48. Malaria
49. Токсоплазмоз	255	49. Toxoplasmosis
ГЕЛЬМІНТОЗИ	260	HELMINTHOSES
50. Аскаридоз	260	50. Ascariasis
51. Гіменолепідоз	263	51. Hymenolepiasis
52. Дирофіляріоз	264	52. Dirofilariasis
53. Дифілоботріоз	266	53. Diphyllbothriasis
54. Ентеробіоз	269	54. Enterobiasis
55. Ехінококоз	270	55. Echinococcosis
56. Опісторхоз	274	56. Opisthorchiasis
57. Теніаринхоз	275	57. Teniarinchosis
58. Теніоз, цистицеркоз	277	58. Teniosis, cysticercosis
59. Трихінельоз	280	59. Trichinellosis
60. Трихоцефалоз	282	60. Trichocephalosis
ІНФЕСТАЦІЇ	283	INFESTATIONS
61. Короста	283	61. Scabies
62. Педикульоз	285	62. Pediculosis
63. Укуси блощиць	287	63. Bed bug bites
64. Цератофільоз	289	64. Ceratophyllosis
Предметний покажчик	290	Subject index
Використана література	296	References

ПЕРЕДМОВА

На сьогодні нараховується майже 1500 інфекційних і паразитарних хвороб. Заданими ВООЗ, щороку на них занедужує 2 млрд людей, з яких 17 млн помирає. Щорічна частка інфекційної патології в загальній захворюваності населення досягає 60-70 %.

Водночас, число клінічних симптомів і синдромів не перевищує декількох десятків. Тому вони повторюються при багатьох інфекційних захворюваннях. Патогномонічні ознаки притаманні лише деяким нозологічним формам і з'являються не завжди. Все це дуже утруднює клінічну диференціацію й розпізнання інфекцій.

Наявність тої чи іншої інфекційної хвороби бажано підтвердити за допомогою специфічних лабораторних, інструментальних і апаратних досліджень. Але вони не завжди доступні, а на отримання остаточної відповіді часто треба затратити певний час, що, з клінічних та епідеміологічних міркувань, може не влаштовувати лікарів. Чутливість і специфічність параклінічних методів нерідко недостатня. Низка сучасних досліджень потребує значних матеріальних затрат.

Попри певні недоліки, клінічна діагностика інфекційних і паразитарних хвороб має неоціненне значення. Освоїти її допомагає вивчення зображень симптомів і синдромів. У 2010 році ми видали перший в Україні атлас інфекційних хвороб накладом 1000 примірників, який швидко розійшовся й отримав схвальні відгуки фахівців. Не менш успішним виявилось друге перевидання, здійснене у 2017 році. Що стосується зарубіжних англomовних атласів, то вони часто не доступні практикуючим лікарям; кожен містить обмежену інформацію, що пояснюється об'єктивними причинами, зокрема географією інфекційних хвороб.

Наш атлас відображає клінічні прояви найбільш актуальних інфекційних хвороб в Україні. Пропоноване третє видання значно доповнене і вдосконалене. У його складанні взяли участь інфекціоністи й науковці з Тернополя, Києва, Чернівців, Донецька, Вінниці та Дніпра. Колекцію ілюстрацій автори збирали понад 35 років, багато пропорованих знімків унікальні. Лише деякі фото клінічних симптомів інфекцій, які вкрай рідко трапляються або взагалі не реєструються в Україні, але можуть бути завезені з чужих континентів, запозичено з інших видань, на що є відповідні посилання. Зміст книжки і підписи до знімків продубльовано англійською мовою, що робить атлас доступнішим для англomовних студентів та інших читачів.

Висловлюємо вдячність працівникам кафедри інфекційних хвороб з епідеміологією, шкірними та венеричними хворобами Тернопільського національного медичного університету ім. І.Я. Горбачевського за допомогу при складанні текстової частини атласу, а також доцентів Р.Р. Коморовському (м. Тернопіль) та Т.Г. Бурбесі (м. Лондон) – в редагуванні англomовного тексту.

Автори закликають колег долучатися до наступного поповнення атласу новими високоякісними знімками, що в майбутньому може зробити його перевидання ще змістовнішим і ціннішим. Конструктивні пропозиції та зауваження будуть сприйняті з вдячністю. А на сьогодні ми вважали б своє завдання виконаним, якщо атлас допоможе лікарям запідозрити й розпізнати інфекційні захворювання в конкретних клініко-епідеміологічних ситуаціях.

Навчальне видання

**Андрейчин Михайло Антонович Копча
Василь Степанович
Крамарьов Сергій Олександрович та ін.**

АТЛАС ІНФЕКЦІЙНИХ ХВОРОБ

3-тє видання, виправлене і доповнене

Технічний редактор	<i>Світлана Демчишин</i>
Комп'ютерне верстання	<i>Ярослава Теслюк</i>

Формат 70×100/16. Папір крейдований.
Гарнітура Times.
Друк цифровий. Ум. друк. арк. 24,05.
Обл.-вид. арк. 20,96.

Оригінал-макет підготовлено авторами.

Надруковано у друкарні видавництва «Магнолія 2006».
м. Львів-53, 79053, Україна, тел.+380503701957

e-mail: magnol06@ukr.net

Свідоцтво про внесення суб'єкта видавничої справи

до Державного реєстру видавців, виготівників і розповсюджувачів видавничої продукції: серія
ДК № 2534 від 21.06.2006 року,
видане Державним комітетом інформаційної політики, телебачення та радіомовлення України